

Vlepem kraje živim. Kotla podobna dolina leži
stisnjena v planinah, sredi doline je vas, cerkvijska,
okrog vasi je nekaj ravnega polja, njiv in travnikov.
Suz polje se vlecita dva pasova, bela cesta in struga
potokova, ter izginjata v ozki steski, ki vere kotlino
s kraji onstran gorovja. Okrog in okrog se vstijo hribi,
tam na južni strani dvignjeni v visoko, skalovito
pogorje, ki kraljuje nad krajino in ji daje slikovito,
romantično lice. Po holmik, brežinah in visinah se
dvigajo samotni kmetški domovi, visoke, strme, stre-
he, močvirnih poslopij se vzpenjajo nad sadnim drev-
jem, beli sidovi se bliskajo med tratami. Ne vem si,
ur, kdaj je moja domovina najlepša, ali zjutraj,
ko vstaja iz rose in se svetlika v prvih solčnih
žarkih, ali zvečer, ko solnce odhaja in postaja mrak,
ali morda v mesečini noči, odetiv tajinstvenisa,
mrak, ribajoči se v odmevu raznoliceh klicav,
jekov in zvokov, ko se vse rdi kot očarano, ampak
zavedam se njene krasote in jo ljubim.

Marsikaj se ljubi na svetu, ljubijo se dekle,
ta, ljubijo se prijatelji in sorodniki, bratje in sestre;
a ljubezen do domovine je drugačna, je ko ljubezen
otrokova do rodne matere, globoka in vera, ju-
jena na blagih čustvih, obrošena s spomini in saki-
pana v srcu. Kadar vzklije na dan, je silna, neu-
klonjiva, krepenica je in uteke željna, skeleca, ako
najde človeka nepriljavljenega.

Ta tudi moji rojaki ljubijo svojo rodno zemljo.
So taki, ki v mladih letih odidejo v svet, obhodijo
pol zemlje, na starost se pa vračajo v domovino
umirati orjeno narajo. Dvornikov Vestrej, ki je bil
že povsod, mi je pripovedoval:

Sam sebi razumem, tako čudno je zmenojte
večkrat sem bil v tujini, sreča mi je bila vselej mila,
dobil sem dobre službe. Toda kmata se mi je zdela,
da mi nekaj manjka, občutki so bili vedno krajši,
dokler mi ni pregnalo naraj. Ko sem stopil na domača
tla, je to nehalo. Zato se pobijam tukaj in nosim žuljave
roke, medtem, ko bi v tujini lahko igral gospoda."

Takje narod okrog mene, drugače je preprost, segav, ni sanjar in prešetrkono sentimentalnostjo, ki veje iz sanjavih polmračnih salonov; življenje mu je kruh. Kadar je vesel, je in je žalosten, toči solze. Vradosti zvenklja sekiri, piče in piče, pretepa se, in se roga celmu svetu, drugače redku, je hodi v cerkev in se v molitvah klanja svojemu Bogu. Češik, kadar opazujem to življenje, kolnem usodo, ki mi je potegnila iz njega in mi porinila pero vroče; lahko bi živel, kot živijo drugi, med tednom bi delal, v ne, nedeljo bi molil in popuval z drugimi, pel in stokal, kadar bi prišla radnja ura, bi legel in umel brez skubi. Mnogo mirneši bi bil tek mojega življenja, do smrti bi mi ostale tajne nesramnosti in spletkarije, ki vladajo sedanji vek.

Neke od post. porok
 v marcu 1913
 v Domacini

Zadnji čas so se mi jeli nekateri ogibati. Vrok je ta, ker sem jih nekaj popisal. Nekateri kolnejo in go, drnajo, Ledovčevička mi je pretel, da mi bo ravil vrat. Pa tudi drugi so mi obljubili izpraševanje vesti. Kerjak, ki je nosil kolo krptu, je nagnal iz bajte dve babnici samo zaradi tega, ker sta pred neko družbo glasno čitali njegovo zgodbo Ljuberen med Lobasovim Lojznom in Terjavovo Mlisko je prenehala, stari je pa jo miri tolkel in vpiil.

Vendar imam še nekaj znancev in prijateljev, skaterimi se skajajamo in ki mi vse radujajo. Navadno se midemo ob sobotnih večerih, ali ob nedeljskih popoldnevih in tedaj poslušam njihove dogodbe tekom tedna, drarijo se z dekleti in prele, setavajo njih veline in napake.

Zadnjo nedeljo je zvečer prišel k meni Jernej klapec na Mlilelem. Spal sem že, koje jel ropotati pod mojim oknom in me klicati po imenu.

"Kaj pa je?" sem se oglasil nevoljen, da me budi iz najslajšega spanja. Spoznal sem ga po glasu. "Stani in pridiven," je dejal Jernej, "in, am ti povedati nekaj varnega."

Oblekel sem se in odšel na trato pred hišo. Legla sva na zemljo in Jernej je globoko vzdihnil. Vedel sem, da ima nekaj posebnega na sreč, nje, govo zdikovanje se mi je zdelo sumljivo in ga je izdalo polketeza.

"Torej no, kaj ti je?" sem ga priganjal.
 "Obotavljal se je, hrkal in kradljal, sedaj je pa
 le spravil na dan in povedal, kaj mu je.
 "Ves, službo sem pustil na Miklem; jeditjal mra-
 ino.

"Pa kdaj?"

"Danes!"

"In kakaj?"

"Čudil sem se. Terej je bil znan kot iz vrsten
 klapec, več let je še služil na Miklem in nikoli
 ni rekel, da bi šel proč.

"Ja to je cela storija, ki sega že tri mesece
 nazaj," je menil Terej po kratkem molku in nada-
 ljeval: "Ves, tako nekako pred tremi meseci mi
 je rekel gospodar nekega večera: 'Terej, kruhami
 bo zmanjkalo. Tudi k mlinarju in prinesi krušno.
 Jutri bodo babe peklo, sicer bomo brez kruha.'

"Ja, ga ubogam in grem po večerji v Okrogli
 mlin, kjer se je mlela krušna. Toda urnje je bilo
 še celo in mlinar je dejal, da pred tremi dnevi
 ne bo moke. Taja je lepa, sem si mislil krušne
 ni in sedaj bomo tri dni brez kruha. V takem
 premišljevanju sem jo krenil k Trubu na pol
 litra. Vrag me je smotil, grem in rečem gospo-
 dinji: 'Masa mati lepo prosijo za klob kruha,
 mlinar se je z moko zakasnil in sedaj ni kaj
 dati k mali jizini. Od prve peke vam ga bodo
 vrnili.'

"Vidiš, takšno neumnost sem napravil
 in sam ne vem kakaj. Trubinja mi je naputila
 ogromen klob kruha pod pardiko in mihal
 sem z njim proti Miklem. Blizje sem prihajal,
 počasneje sem korakal in težje vest sem imel.
 Kresal sem se neprimišljenega dejanja in sklenil
 sem, da bom klob skril na parno v otavo in
 ga polagoma na tihem porzil, gospodarjem
 ne bom rnil nič o tem ter poravnal račun
 sam. Storil sem tako, le klob se nisem placal.
 Danes zvečer sem mislil iti k Trubu zaradi kru-
 ka, a prišlo je drugače.

Terej je zaklal in jezno pljunil iz ust.

45

Stvar je sitna, ko sledi, še ob dobro ime bom prišel
raven". Danes dopoldne sta hodila naša gospodarja, on
in ona, od fare in grede sta pila pri Trubu. Gospodinja
se je rdela vino pekisto in jerikola je vprico Trubinije.
Ta je razžaljena sahtevala naraj izposojini hleb kruha,
in babi, ki sta se prej nista dobro razumeli, sta se
začeli obdelovati s pisovkami. Končno je postala
stvar o hlebujama in naša dva sta jo razjarjena
in osramočena odkurila domu.

Zar seveda nisem vedel nič o tem in brezskrbno
sem dremal na trati pred hišo. Doli na poti
na plotom raslišim neko govorjenje, dvignem se
in vidim gospodarja in gospodinja
Arday je nastal pravi vrab! Komaj sta me dobro
zapazila, sta se pričela spiti oba hkrati.

"Koti! Mi si si izposodil hleb... Ticer bi bil
poginil gladi... Panalja" je vpil on in mi pretel
z dvignjeno roko. Kako hitro sem slisal besedo
"hleb," sem vedel, da ne bo dobro in ne kaže dru-
gega, nego jo naglo odkuriti v zavetje. Pobral
sem strel in bežal proč. Nekaj časa sem se slisal
za seboj krik pamešan z jokom in grozljami, sle-
dnjic je utihnilo vse. Zaraditega sem zapustil
službo, ne grem več nazaj, skrinjo in kar imam
si pristim pripeljati za menoj, pa je.

Videlo se mi je, da ga cela radava rebo-
jeri, nekaj zaradi izgube službe, še več pa radi
časti; gredo je če mora hlapec med letom iz službe.
Meni se je rdelo vse skupaj zelo smešno in smejal
sem se na ves glas. To ga je še bolj jezilo.

"Ti se lahko smeješ," je dejal, "na mojem
mestu bi piskal drugace."

Kaenkrat je postal resen, zamisljeno je stal
pred se in ni govoril.

"Zakaj molis?" sem ga vprašal.

"Skrbi me! Ti boš po vraku še vse počenjal
in popisal."

Polagoma se je pomiril, in tisto noč je spal
pri nas. Na Mihelém res ni ostal, dobil je služ-
bo nekje v sosesčini, zgodba o hlebu se je svede-
la daleč okrog in vzbudila mnogo smeha. Se
reka smešna dogodba je, ki se je odigrata

našem klevem je sredna besede. V našem kraju se
 ni neki človek, imenovan Goaržer. Piše pa tri, štiri.
 Pri nekem kmetu je izpil vedro morda sam in
 tekem pol ure in po enournem spanju prosil
 za drugega. Ugodi se pa, da se mu pijavca pri-
 sturi in cel mesec ne pije drugega, kot voda.
 Ticer je malokdaj, a dogaja se redoma sgotovih
 presledkih. Goaržer je prišel nekoga večera
 k nam, pil je mlač dolgo v noč, nato je odšel
 spat v klev. Zjutraj ob prvem svitu sem prisel v
 klev k pivnici in slišal sem, da je v njej slama,
 vodikuje in tarva, kot bolnik.

"Pijavca se mi bodo vnela," je toril v kotu
 in se prijemal za prsa. Pines mi kaj, da se
 ohladim - morda en liter."

Mlač sem mu sproti odklonil, ponudil
 pa sem mu svežega mleka. Toda o mleku ni
 hotel slišati, rakteral je rajši vode. Sel sem v
 kiso, poiškal literko steklenico in rajel v veri
 vode iz vedre - bil je mrak - ter mu nesel polno
 steklenico v klev. Parkrat je klastno požrl, na-
 ta je skremžil obraz in čmerikavo vprašal:

"Ali je to res voda?"

"Seveda je voda!"

"Pokusil je ropet.

Amrak sama ni. Ti si kakih zdravil
 nametal praven. Masna je in korenka, ko pelin."

Čista je, lepij, rajel sem jo iz vedre."

Pomladskal je s jrikom, nagnil glavo in
 izpil do dna ter se vlegel naraj na slamo. Tarnal
 ni več. Meni se je, grehka voda "zdela sumljiva, sel
 sem s lujjo v vežo in razparil, da je sem mi rajel
 iz vedre v kateri je bil pripravljen - lugra pranje.
 On pa je izpil polno steklenico lugove pijave.
 Bal sem se, da bi mu morda škodilo in mol,
 čal sem dolgo časa. Povedal sem celo zgodbo
 šele, koje bila vsaka nevarnost izključena.

Tako se pri nas žalostne in smešne dogo-
 dbice, kakor tedni v letu.